

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la recursul în anulare

învinuirea lui

Ilia Rufa

(art. 54-1, lit. a) 54-10 alin. (2) Cod penal al RSSU red. 1927)

(Dosarul nr. 4-1reab-3/23

1-23123737-01-4/1reab-25082023)

Chiar dacă instituția recursului în anulare a fost abolită la 01 septembrie 2023, recursurile în anulare declarate până la acea dată se soluționează conform legislației în vigoare la data declarării acestora; Recursul în anulare admis, deoarece cauza a fost examinată în ședință închisă.

26 noiembrie 2025

Au judecat anterior cauza judecătoreii

Prima instanță –

Instanța de recurs -

Textul corespunde originalului

Judecând în lipsa părților recursul în anulare în cauza penală privind învinuirea lui Ilia Rufa,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stella Bleșceaga, Președinte,
Alexandru Negru,
Ghenadie Eremciuc, judecători,

constată următoarele:

ASPECTE GENERALE ȘI DE PROCEDURĂ

1. Ilia Rufa, născut în 1910 în r. Vulcănești, a fost învinuit de trădare de patrie, în baza art.54-1, lit. a) și art. 54-10 alin. (2) Cod penal al RSSU (red.a.1927).

2. Ilia Rufa a fost lipsit în procesul său de dreptul la apărare.

3. Cauza a fost examinată în procedură închisă. Ilia Rufa a fost condamnat în baza art. 54-1, lit. a) și art. 54-10, alin. (2) din Codul penal al RSSU (red. a. 1927), cu aplicarea Decretului Sovietului Suprem al URSS din 19 aprilie 1943, la pedeapsa de 15 ani de munci grele, cu interdicții în drepturi pe un termen de 5 ani și cu confiscarea averii personale.

4. La 26 noiembrie 1955, Colegiul Militar al Judecătoriei Supreme al URSS, la amnistiat pe Ilia Rufa în baza Decretului Prezidiumului Sovietului Suprem al URSS cu privire la amnistia cetățenilor sovietici care au colaborat cu ocupații în perioada Marelui Război Pentru Apărarea Patriei din anii 1941-1945.

5. La 25 august 2023, Adjunctul Procurorului General interimar, Aliona Nesterov, a declarat recurs în anulare, solicitând casarea sentinței Tribunalului Militar al Districtului al Caucazului de Nord din 20 aprilie 1945 în privința condamnatului Ilia Rufa, cu încetarea procesului penal și reabilitarea lui.

ÎN FAPT

6. Ilia Rufa a fost declarat vinovat și condamnat pentru faptul că, locuind pe teritoriul temporar ocupat de trupele germano-române, în s. Giurgiulești, raionul Vulcănești, a trădat patria colaborând cu ocupații. Benevol s-a încadrat la serviciu în primăria satului având legături strânse cu organele de represiune al ocupațiilor. Conducea cu lucrările legate de construcția drumurilor destinate pentru armata germano-română. Forțat obliga cetățenii sovietici la aceste lucrări. Pentru lucru necalitativ îi bătea. Fiind ostil față de orânduirea sovietică, de numeroase ori îi bătea pe foștii activiști sovietici. Astfel, l-a bătut pe fostul milițian sovietic C. Murzacov și pe fostul membru al sovietului sătesc D.Zborcioc, împreună cu jandarmii români efectua percheziții în scop de a ridica literatură politică și pașapoarte sovietice. Colecta produse alimentare și bani pentru necesitățile armatei

germano-române. Sistematic în fața cetățenilor ducea agitație antisovietică. Chema la luptă împotriva puterii sovietice. Calomnia Armata Roșie. Lăuda regimul de ocupație, adică prin acțiunile sale a comis trădare de patrie și activitate contrarevoluționară, infracțiuni prevăzute de art. 54-1, lit. a) și art. 54-10, alin. (2) din Codul penal al RSSU (red. a. 1927).

7. Prin sentința din 20 aprilie 1945, Tribunalul Militar al Districtului al Caucazului de Nord, l-a declarat vinovat și condamnat pe Ilia Rufa pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 54-1, lit. a) și art. 54-10, alin. (2) din Codul penal al RSSU (red. a. 1927)- trădare de patrie și activitate contrarevoluționară, cu aplicarea Decretului Sovietului Suprem al URSS din 19 aprilie 1943, la pedeapsa de 15 ani de munci grele, cu interdicții în drepturi pe un termen de 5 ani și cu confiscarea averii personale.

8. La 26 noiembrie 1955, Colegiu Militar al Judecătoriei Supreme a URSS, l-a amnistiat pe Ilia Rufa în baza Decretului Prezidiului Sovietului Suprem al URSS., cu privire la amnistia cetățenilor sovietici care au colaborat cu ocupații în perioada Marelui Război Pentru Apărarea Patriei din anii 1941-1945.

9. La 25 august 2023, Adjunctul Procurorului General interimar, Aliona Nesterov, a declarat recurs în anulare, solicitând casarea sentinței Tribunalului Militar al Districtului al Caucazului de Nord din 20 aprilie 1945 în privința condamnatului Ilia Rufa, cu încetarea procesului penal și reabilitarea lui.

10. În recurs, procurorul susține că sentința de condamnare a lui Ilia Rufa a fost pronunțată cu încălcări grave ale dreptului la un proces echitabil: cauza a fost examinată în ședință închisă și în lipsa apărătorului, a fost respinsă cererea de audiere a martorilor apărării, probele nu dovedesc intenția de a prejudicia potențialul militar, independența sau inviolabilitatea teritorială a URSS (art. 54-1 lit. a) C. pen. RSSU 1927), nici agitație și propagandă antisovietică în scopul slăbirii sau înlăturării puterii sovietice (art. 54-10 alin. 2 C. pen. RSSU 1927). A fost încălcat principiul legalității (art. 7 CEDO), deoarece fapta nu constituia infracțiune la momentul săvârșirii, iar infracțiunea de trădare de patrie nu poate fi reținută, întrucât cetățenia URSS a fost dobândită automat prin anexarea Basarabiei în 1940, fără cerere expresă sau voință de apartenență la statul sovietic din partea lui Ilia Rufa. În consecință, solicită admiterea recursului, casarea sentinței și încetarea procesului penal.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

11. Instituția recursului în anulare a fost abolită prin Legea nr. 246/2023, în vigoare din 01 septembrie 2023. Totuși, această modificare nu are efect asupra recursurilor în anulare depuse până la 01 septembrie 2023. Conform art. XI alin. (3 1) al acestei legi:

„(3¹) Recursurile în anulare declarate până la intrarea în vigoare a prezentei legi se examinează și se soluționează conform legislației în vigoare la data declarării acestora.”

12. Până la 01 septembrie 2023, partea relevantă a art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, care se referea la temeiurile pentru recurs în anulare, era următoarea:

„(1) Hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată ...”

13. Partea relevantă a art. 6 pct. 44) Cod de procedură penal este următoarea:

„Articolul 6 . Sentința de condamnare

(44) *viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată* – încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale;”

14. Partea relevantă a art. 452 alin. (1) Cod de procedură penală era următoarea:

„(1) Procurorul General și adjuncții lui, persoanele menționate la art. 401 alin. „(1) pct. 2) și 3), precum și, în numele acestor persoane, apărătorul sau reprezentantul lor legal, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac;”

15. Art. 3 lit. a), g) al Legii RM nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice,

„(3) Sânt declarate nevinovate și urmează a fi reabilitate în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul lor de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 7 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice pe teritoriul actualei Republici Moldova, precum și cetățenii Republicii Moldova, supuși represiunilor politice pe teritoriul altui stat:

a) supuse represiunilor în baza deciziilor organelor de stat judiciare sau extrajudiciare (VCK, GPU – OGPU, NKVD, MGB, KGB, procuraturile și colegiile lor, "dvoiki", "troiki", "consfătuiri speciale", alte organe de stat cu funcții analoge) pentru "activitate contrarevoluționară", "trădare de patrie", "răspîndirea unor scorniri calomnioase ce discreditează orînduirea sovietică de stat și obștească", pentru alte "crime de stat", pentru "încălcarea legilor și regulilor cu privire la separarea bisericii de stat și a școlii de biserică", "atentarea sub formă de îndeplinire a ritualurilor religioase la persoana și la drepturile cetățenilor;

g) condamnate sau executate pentru eschivare, din motive politice sau religioase, de la înrolare în rîndurile armatei roșii;”

16. În perioada relevantă art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală

prevedea următoarele:

- „1) Judecînd recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii:
- 2) admite recursul, casează, parțial sau total, hotărîrea atacată și ia una din următoarele soluții:
- b) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

17. Prin recursul în anulare, procurorul solicită încetarea procesului penal și reabilitarea lui Ilia Rufa, deoarece acestuia i s-a încălcat drepturile fundamentale, fiindcă procesul s-a desfășurat în ședință închisă, fără audierea martorilor și fără avocat a cărui participare în cazul dat era obligatorie.

18. Completul constată că, potrivit art. 3 lit. a) din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice din 08 decembrie 1992, sunt declarate nevinovate și urmează a fi reabilite în fața societății și reintegrate în drepturi toate persoanele care, în perioada dintre 7 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice în baza deciziilor organelor de stat judiciare pentru „trădare de patrie”. Astfel, ca rezultat al studierii dosarelor, asupra cărora au fost luate hotărâri ale organelor judiciare, Procuratura Generală face recurs în anularea lor, care se examinează de către Curtea Supremă de Justiție în modul stabilit de Codul de procedură penală pentru examinarea recursurilor în anulare.

19. Recursul procurorului este întemeiat. Condamnarea lui Ilia Rufa pentru infracțiunile prev. de art. 54-1 lit. a) și art. 54-10 alin. (2) Cod penal al RSSU (red. 1927) a fost pronunțată cu încălcarea dreptului la apărare și la un proces echitabil, încadrându-se astfel în art. 3 lit. a), art. 5 din Legea nr. 122/1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice. În consecință, recursul în anulare urmează a fi admis, cu casarea hotărârii contestate, încetarea procesului penal pentru existența unor circumstanțe care exclud răspunderea penală și reabilitarea lui Ilia Rufa, cu reintegrarea sa în drepturi.

20. Din motivele de mai sus, în conformitate cu art. 457 alin. (1) și (3), 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. b), alin. (3) Cod de procedură penală,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul în anulare declarat de Adjunctul Procurorului General interimar, Aliona Nesterov, casează total sentința Tribunalului Militar al Districtului Militar al Caucazului de Nord din 20 aprilie 1945 și decizia Colegiului Militar al Judecătoriei Supreme a URSS din 26 noiembrie 1945, prin care Ilia Rufa a fost declarat vinovat și condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.54-1 lit. a) și art.54-10 al. (2) din Codul penal al RSSU (red. a. 1927), cu încetarea procesului penal pe motiv că există alte circumstanțe care

exclud tragerea la răspundere penală cu reabilitarea acestuia, în conformitate cu art. 3 lit. a) a Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice din 08 decembrie 1992.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stella Bleșceaga

Judecători

Alexandru Negru

Ghenadie Eremciuc